

VOLOHII - ROMÂNII REGĂSIȚI



Acum două decenii, la granița Ucrainei cu Polonia au fost identificate câteva comunități compacte care vorbeau o română arhaică. Ion Botoș este președintele Uniunii Regionale a Românilor din Transcarpatia și a adus primii volohi în România prin 2005. Acum sprijină financiar o tânără din Poroșkovo care a ales să facă liceul în limba română. Tot de la el aflu și cine sunt acești oameni: „Știu despre ei mai multe decât știu ei înșiși. Acum câteva sute de ani au făcut parte din detașamentele de grăniceri ale imperiului austriac. Împărăteasa Elisabeta îi pomenește într-o Diplomă de la 1364 și-i situează în zece localități din jurul cetății Mukacevo. Acolo se găsesc și acum, plus aceștia care au fost strămutați ulterior la Poroșkovo. Din cele aproximativ zece mii de suflete, un sfert trăiesc aici”.

TOȚI SUNTEM PUȚIN BAPTIȘTI

Ajung în Poroșkovo pe la jumătatea lui octombrie. E frig și plouă mărunț, așa că mă închei la geacă și calc cu băgare de seamă pe strada noroioasă. Prima imagine e aceea a unui băiețel gol pușcă, care aleargă în toate părțile. Un altul, acesta îmbrăcat, meșterește la drujba tatălui său. Apoi, alți copii se adună în jurul aparatului de fotografiat: „Rădică-mă (fotografiază-mă) și pă mine!”. Vor poze, vor bomboane și vor să-și umple ziua cu străinii nousosiți.



E vorba de mine și de câteva persoane din Țara Beiușului. Doamna Bogojel a ajuns prima oară aici pe la începutul anului. Acum a revenit cu alimente, haine și bani. Din partea Fundației Literar-Istorice „Stoika”, împărțim câteva reviste și cărți, dar cu zgârcenie, căci cititul în limba română e un privilegiu restrâns la câțiva tineri. Alte câteva sute de reviste rămân pentru Fundația „Dacia” din Apșa de Jos, a lui Ion Botoș. Împărțirea „ajutoarelor” e deja o tradiție în care unii au vechime mare. Un pastor baptist s-a stabilit aici în urmă cu cinci ani și a ajuns să distribuie și donațiile ortodocșilor și ale catolicilor. Pentru că e creștinește ca mâinile care dau să nu știe una de cealaltă, sărmanii

oameni au ajuns să confunde pâinea cu cuminecătura și bapismul cu românismul. Nimeni de aici n-ar crede că-n România sunt mai puțin de 1% bapști. Doar pentru părintele Victor sunt clare lucrurile. E ortodox, vorbește doar ucraineană și află prin intermediar că nu-i face plăcere să-și amintească de volohi. Dezinteresul acestora pentru biserica din deal a culminat cu negarea cununiilor și botezurilor care „nu sunt bune în fața lui Dumnezeu”. „Atunci, să se ducă toți”, spune cu năduf preotul paroh din Poroșkovo. Știe că se construiește încă o Casă de rugăciune bapstă, dar aceasta nu e pentru cei 84, deja rebotezați, ci pentru ceilalți rămași ortodocși.

Intrând prin casele oamenilor mai află câte ceva.

În multe familii s-a format opinia halucinantă că Ștefan cel Mare nu e român pentru că poartă cruce sau că Maica Domnului și icoanele alungă sporul casei. Copii frumoși îmi spun că nu se joacă cu ortodocșii, volohi ca ei, pentru că se pot apropia prea tare și ei nu au voie să se căsătorească decât cu bapști sau penticostali. Sunt grăbit și nu pot verifica dacă fabulează sau cineva chiar se joacă cu sufletele lor nevinovate. Cert e că au nevoie de mâncare în fiecare zi și mergând la „biserica rumânească” o primesc.

Noua Casă de rugăciune e o hală imensă din panouri sandwich, un adevărat hypermarket în care oamenii vor primi gratuit mâncare caldă și grație divină. Biserica ortodoxă ucraineană e departe și acolo se vorbește într-o altă limbă, mai e o biserică greco-catolică în centru și o Casă de rugăciune a martorilor lui Iehova la intrarea în cartierul voloh, dar a cui e vina că Dumnezeu se adăpostește sub atâtea nume și acoperișuri?

NICIODATĂ NU AM PLECAT DE-ACASĂ

Din cotloanele bisericilor și ale credinței, revin pe strada principală. Are case obișnuite, cu antene parabolice pe acoperiș și cu câte-o Lada veche în curte. Sunt și câteva mașini occidentale, și căruțe, și biciclete. Câteva domnișoare butonează în telefoane cu touchscreen sau ascultă muzică. Mă intersectez cu un bărbat care poartă un polizor unghiular, iar într-o curte văd pe cineva care taie lemne cu circularul... Chiar dacă n-am nimerit în cea mai îngrijită zonă, și aici e tot secolul XXI. Nuntită acum vreo 15 ani, această comunitate și-a pierdut farmecul și fecioria. Au rămas nevoile, boala și câteva suflete de vânzare. Oamenii au înțeles repede că pot profita de pe urma faptului că se declară români sau că intră într-o anumită biserică.

O doamnă care mai speră la pungi de orez și sticle de ulei își sărută crucea de la gât, alta îmi arată fotografia în costum alb, de când a fost rebotezată.

E bapstă, dar susține că nu primește decât o dată pe lună pachet. Cea ortodoxă zicea că bapștii primesc pachete săptămânal...



Află că prin cartierul voloh mai trece din când în când și un călugăr. Împarte și el haine, mâncare și medicamente, dar nu pare să facă deosebire între oameni și credințele lor. Contactat telefonic, duhovnicul Schitului Sfinții Români de la Grădiștea de Munte îmi spune că s-a atașat sufletește de acești oameni și vrea să-i ajute să iasă din uitare și din ignoranță.

„Nu trebuie să alegem noi pentru ei, ci să-i ducem spre punctul în care pot alege singuri dacă trebuie să schimbe ceva. Școala în limba maternă și contactul direct cu țara sunt cele mai

importante. Astă-vară, timp de două săptămâni, am însoțit un grup de tineri volohi prin România. Am vrut să se familiarizeze cu centrele universitare, cu cetățile și muzeele, dar și cu locurile frumoase de aici.

Am coborât de la Putna la cetatea Sucevei și a Neamțului, ne-am abătut pe la Mănăstirea Petru-Vodă și pe la Humulești, am intrat în Alba Iulia, am vizitat cetățile dacice din Munții Orăștiei, Castelul Corvineștilor, Cetatea Devei, am poposit la Băile Felix și am vizitat Universitatea din Oradea, Biblioteca județeană și Muzeul Țării Crișurilor. Când au ajuns acasă, fiecare a primit câte 30 de filme istorice românești și promisiunea că le vom oferi sprijin să studieze la școli din România”, spune părintele Eftimie Mitra.

Plecăm spre seară și volohii rămân pe loc, cum fac de atâtea secole. Li se potrivesc și lor cuvintele cu care Ion Botoș vorbește despre ceilalți români din Maramureșul istoric: „Deși am trecut prin Austro-Ungaria, România, Cehoslovacia, Ungaria, Rusia și Ucraina, noi niciodată nu am plecat de-acasă”.

DACIAN BRADEA



**INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ** *Independența
prin Cultură*